

U župi Rođenja Marijina u Vinici kroz dvije godine zbililo se više kulturnih događaja kojima je župnik prof. don Ilija Drmić skupa s vjeroučenicima i ostalim svojim suradnicima pokušao unijeti kulturnu i duhovnu život u župu, te time naviještati Radosnu vijest pomoću kulturne djelatnosti mnogih hrvatskih pisaca i slikara, te dobrih umjetnika općenito.

On se trudio sabrati sve one koji su bili dostupni i koji su htjeli ovoj župi dati svoj doprinos u smislu njezine promidžbe kao i poticaj svim domaćim i odseljenim Viničanima u započetoj obnovi ove župe koja egzistira na pograničnom području s oslonom na Studence i Aržano. Nekoć je ovo bila brojem vjernika velika župa, čak s 4000 vjernika, a danas ih ima 400! No, oni se ne daju, nego su svojom aktivnošću i zaokupljenošću svoga župnika probudili nadu u budućnost, razbili monotoniju i mrtvilo, te su, zahvaljujući mnogima, postali povezani novim prometnicama sa svim našim središtima, a uradili su i mnogo toga što zadivljuje sve putnike namjernike kroz ovaj kraj, od čega ističemo dva spomenika: spomenik žrtvama ratova s Oltarom života i spomenik u čas glagoljašima, hrvatskim svećenicima koji su njegovali hrvatsko pismo, jezik, kulturu i ostalo, a bilo ih je i iz Vinice.

Ovdje kronološki donosimo samo najvažnije nadnevke iz kulturne djelatnosti župnika don Ilije, njegovih vjeroučenika i suradnika.

- 9. prosinca 2007. predstavljeni su ovi katolički listovi kod nas: Crkva na kamenu (Mostar), Naša ognjišta (Tomislavgrad), Svjetlo riječi (Sarajevo), Katolički tjednik (Sarajevo) i Radosna vijest (Sarajevo), te Glas Koncila (Zagreb) i Mali Koncil - MAK (Zagreb), kao i molitvenik (Zdravlje bolesnih), duhovne knjižice i časopisi, te aktualne radijske postaje u kojima ima katoličkoga programa, posebice Radio Vatikan, Radijsku postaju Tomislavgrad, Livno, Posušje, Kupres i druge.

- 12. siječnja 2008. nakon mise, kojoj je predsjedao don Ante Ivančić Bikić iz Zagorja, održano je predstavljanje knjige nastavnika Bože Drmića Buškoblatski kraj - hrvatski raj, o kojoj su govorili Stjepan Galić, don Ilija Drmić i autor, te je otvorena izložba slika u starome župnom dvoru akademskoga slikara Bože Drmića iz Dobrića i Joze Jokana Šiške iz Vinice, kao i 10 slika hrvatskih slikara iz karitativne udruge Kap ljubavi iz župe Bukovica, što je vodi fra Jozo Radoš Đoka.

- 24. veljače 2008. u zaseoku Vinice Šiškama predstavljena je zanimljiva monografija o vanjskim križnim putevima kod nas s odgovarajućim molitvama uza sve postaje i priređena s vjeroučenicima pokretna izložba slika Joze Jokana Šiške povodom pobožnosti Križnoga puta i svete mise u tome zaseoku. Pobožnost Križnoga puta predvodio je tadašnji đakon Zoran Pinjuh, a o monografiji je govorio prof. Stjepan Galić, don Ilija i pisac.

- 30. ožujka 2008. u povodu proslave Maloga Uskrsa u Vinici, što se oduvijek slavilo a tom bi zgodom bio i pučki dernek, uz predstavljanje knjiga Ive Šiško iz Vinice s naslovom Plave riječi, zatim dviju knjiga Radice Leko iz Posušja s naslovima Mome Leptiru i Igrarije, organizirana je u starome župnom dvoru i izložba slika akademskih slikara, inače bračnoga para iz Širokoga Brijega nastanjena u Mostaru, Mirjane Drežnjak Naletilić i Marija Naletilića Filla. Temeljni naglasak u ovim izloženim slikama jesu naše suhozidine što obgrljuju posjede života i pejsaži s mora i dr.

- 26. travnja 2008. prvo slavlje svete mise u Bilobrkovoj pećini nakon Drugoga svjetskoga rata, kojemu je predsjedao dr. don Božo Goluža, te nakon mise održana je prezentacija dviju povijesnih knjiga, Dijane Korać s naslovom Vjera u Humskoj Zemlji i Bože Goluže Hrvatski narod u Kraljivini Jugoslaviji, zatim priređena je izložba slika s religioznim temama u samoj pećini (ta slikarstvo je i krenulo iz pećine!) domaćega slikara Dragana Jurčevića Šimuljkova. Ovo je bio zanimljiv vjerski i kulturni događaj, jer sve se odvijalo u spomenutoj pećini, čime se htjela privući pozornost šire javnosti na ovaj zaboravljeni i netaknuti prirodni fenomen u Vinici.

- Toga nadnevka bilo je govora i o ekodanima u Vinici koji su počeli na Mali Uskrs 30. ožujka, a inače ovo su bili dan čišćenja okoliša i rješavanja pet velikih smetlišta po župi.

- 10. svibnja 2008. predstavljen je list Ljudima prijatelj o sv. L. B. Mandiću, zatim životopis bl. Ivana Merza, njegov drveni kip u viničkoj kapelici i slika sv. L. B. Mandića slikara Ante Žaje iz Aržana a nastanjena u Zagrebu, modernoga slikara koji problematizira pitanje ekologijskoga mentaliteta suvremenoga stanovnika ovoga planeta. Sve se ovo odvijalo kod kapelice bl. Ivana Merza, gdje je misu predvodio don Petar Vuletić a propovijedao đakon Zoran Pinjuh koji je bio na praktikumu kod ovoga svećenika u Viru.

- 30. svibnja 2008. nakon mise u kapelici Srca Isusova u Rošnjačama prezentirana je knjiga pjesama Ivana Kovača s naslovom Poniženi ali ne i poraženi, te je predstavljeno Zavičajno društvo Zavelim kojemu je na čelu dipl. žurnalist Petar Škorić iz Rošnjača, nastanjen u Splitu. Ovo je Društvo osnovano početkom 2008. god. u Splitu, na čijem je sastanku 9. veljače bio i vinički župnik don Ilija Drmić koji je pozdravio sve nazočne, podsjetivši na prijašnje slično društvo Baščina, te održao govor o obnovi župe Vinice što su svi s radošću podržali.

- 15. lipnja 2008. na brdu Gradini ponad Pasiči na kraju misnoga slavlja, kojemu je predsjedao ravnatelj inozemne pastve don Ante Kutleša, rodnom iz Prisoja, predstavljena je knjiga s naslovom Bleiburg - Tragedija i nada koju je objavio Glas Koncila u Zagrebu iste godine, a don Ante se zauzeo oko te knjige kao i oko spomenika i molitvenog prostora u Bleiburgu.

- 22. lipnja 2008. bio je Dan Caritasa u župi Vinici i tom je zgodom predstavljena ustanova Biskupijskoga caritasa u Mostaru kao i njezina djelatnost i prigodne knjige, a posebice knjiga Ljubav sve pokriva (o 25. obljetnici Caritasa u Mostaru) i Iz ljubavi prema čovjeku (iz života i djelovanja ovoga Caritasa). O knjigama je govorio dr. don Ante Komadina, direktor Biskupijskoga caritasa u Mostaru, koji je predvodio i misu održavši i prigodnu propovijed o kršćanskoj karitativnoj djelatnosti u ovome svijetu po čemu moramo biti posebno prepoznatljivi i uprisutnitelji Božje ljubavi.

- 9. kolovoza 2008. bilo je svečano otvaranje i blagoslov spomenika u čast svim žrtvama poginulima za našu slobodu, a posebice u Drugome svjetskom ratu (njih 162) i Domovinskom ratu (njih 15). Spomenik je djelo ing. Petra Gale iz Zagreba, rodnom iz Galića, i ing. Milana Čambera iz Vira i njegove radionice Mramor Vir. Misu i blagoslov obavio je biskupov delegat, vikar za pastoral, don Ivan Štironja. Tom zgodom uz otvaranje ovoga spomenika bila je i izložba

narodnoga stvaralaštva od raznih materijala kroz dugu povijest, zatim izložba slika više hrvatskih slikara među kojima je bio Bože Drmić i Ante Čule, čiji mozaici krasi župnu crkvu Rođenja Marijina, te je predstavljena knjiga dr. Josipa Jurčevića s naslovom Bleiburg, kojom se na poseban način stvorio povijesni kontekst pogibije mnogih Hrvata, pa i ovih iz Vinice.

- 14. kolovoza 2008. slavlje u Šiškama – Subašićima, gdje je misu predvodio spiritanac p. Ante Šiško, rodom iz Vinice, u koncelebraciji sa župnikom iz Nijemaca kod Vukovara don Mirom Tomasom, a pjevali su bogoslov Marijan Šiško i vjernik laik Josip Vrdoljak. I ovom zgodom bila je u centru pozornosti vrijedna slika Križni put u Imotskome, što ju je vinički župnik don Ilija darovao don Miri Tomasu, čiji su korijeni iz Hercegovine, te je time naglašena duhovna, narodnosna, vjerska i svekolika druga povezanost s odseljenim Hrvatima iz ovih naših krajeva u prostore današnje Hrvatske.

- 7. rujna 2008. speleološka ekipa iz Tomislavgrada pod pokroviteljstvom Zavičajnoga društva Zavelim i Župnoga ureda u Vinici istraživala je estavelu Brina u Vinici, gdje su otkriveni endemski račići i životinje od 2 cm. Tom zgodom sniman je i film o silasku u tu jamu na dubinu od 145 m. Kad već spominjemo istraživanje ove jame, onda se valja sjetiti i istraživanja i snimanja Bilobrkove pećine od prije 20-ak godina, o čemu je župnik don Ilija pribavio film od Tončija Berezovskoga iz Splita prigodom razgledanja jedne izložbe slika naših speleologa iz Tomislavgrada u franjevačkom samostanu u Tomislavgradu. Uza sve to snimljen je o misi u toj pećini također dokumentarni film, te će se nekako kombinirati i načiniti fotomontažom reportaža o ovim pećinama i jamama u Vinici kao i o događaju slavljenja mise u povodu Markovdana u Bilobrkovoj pećini.

- 8. rujna 2008. blagdan Male Gospe, zaštitnice Vinice, svečano se slavi u ovoj župi, a toj svečanosti dodano je i to da se u trodnevnici molilo po knjizi Devetice u čast. B. D. Marije što ju je, kao i ostale svoje knjige objelodanio prije 200 godina glagoljaš don Jakov Perković iz Mijakova Polja, župa Vinica. Posebnost ove proslave bila je i izložba u crkvi slika i crteža naših vjeroučenika, što su nastali tijekom vjeronaučne godine na satima župnoga vjeronauka.

- 10. rujna 2008. zbio se izniman događaj u Vinici: otkrivena je srednjovjekovna crkvića za vrijeme radova na uređenju crkvenoga dvorišta. Crkva je konzervirana prema uputama naših vrsnih arheologa: Marije Marić, dr. fra Bone Vrdoljaka, mr. Tome Anđelića i dr. Prezentirana je u više naših novina i listova i u drugim suvremenim medijima.

- 30. rujna 2008. snimanje za dokumentarni film o događajima 1972. god. u hrvatskom narodu, u kojemu su sudjelovali i neki Viničani, a Franjo Ivanda zvani Alija je i poginuo. U trenutku ranjavanja bio je kod njega i tadašnji prisojački župnik don Srećko Čulina, a prije toga vinički župnik, koji mu je dao popudbinu; on je i sam bio mobiliziran kao i Franjo i drugi Hrvati, a nije se nitko od njih dragovoljno prijavio za tu ratnu akciju... Radi se o skupini Hrvata koji su ušli u ondašnju Jugoslaviju iz Australije, te o gušenju svega toga pod vodstvom ondašnje komunističke vlasti.

- Druga polovica 2008.: Obnova staroga župnog dvora. U drugoj polovici 2008. god. otpočeta je obnova stare kule Asan-age Arapovića iz turskih vremena, čiji je blijedi spomen još iz vremena Kandijskoga rata (1645.-1699.), a kasniji spomeni te kule su od 1750. god. Gradili su je Hrvati iz Vinice. Od 1885. god. data je na uporabu župnicima novoosnovane župe Vinica i služila je sve do 1985. god. kad je župa slavila 100. obljetnicu osnutka i kad je podignut novi župni dvor. Tijekom tih 100 godina doživjela je nekoliko graditeljskih preinaka i obnova, a 1939./1940. god. dodat joj je dio koji je služio za kupatilo i ostale pomoćne prostorije, te manja dvorana za vjeronauk i sastanke. Njezinu sadašnju obnovu podupire Vlada Republike Hrvatske. Kad se obnovi, u njoj će biti Zavičajni muzej, Galerija i Memorija hrvatskoga naroda Vinice i

okolice, u kojoj će biti naznačena povijest ove kule s njezinim vlasnicima i preinakama. Za ovu kulu, zatim srednjovjekovnu crkvu pokraj nje i staru crkvu u središnjem viničkom groblju, koja je od 1856. do 1858. god. proširena do današnjih dimenzija, vezan je Vinički ustanak (1875.-1878.), u kojem je sudjelovalo 300 Hrvata Viničana.

- 11. siječnja 2009. predstavljen je nakon pučke mise Popis pučanstva župe Vinice 2007.-2008. godine, iz kojega je razvidno da se 90 % pučanstva raselilo u zadnjih 30 godina ito diljem BiH, Hrvatske, Europe i svijeta. Ipak najviše Hrvata Viničana živi u Hrvatskoj. Ovaj je popis prezentiran i na Dan života 8. veljače, a toga dana nakon mise o listu župe Studenci, u kojemu je objavljen razgovor s novim viničkim župnikom don Ilijom, govorio je načelnik Lovreća Ante Babić, čovjek koji voli Vinicu i cijeli ovaj kraj. U povodu Dana života bila je i izložba dječjih radova, u kojima su dominantni križevi, zatim ostali simboli kršćanstva, među kojima je i riba. O popisu pučanstva na 150 stranica, što ga je načinio novi vinički župnik, bilo je govora tih dana na Radijskoj postaji Tomislavgrad i Kupres, a objavili su to i drugi mediji.

- 15. ožujka 2009. u Šiškama, gdje je obavljena pobožnost Križnoga puta, predstavljena je poema Mučeništvo je za rijetke, privilegij za odabrane Nikole Koncula iz Graca kod Neuma, u kojoj su opjevana i dvojica viničkih župnika i stradalnika Drugoga svjetskog rata, a to su don Ante Buconjić (župnik: 1937.-1942.) i don Andrija Majić ml. (župnik: 1942.-1945.). Njihova imena uklesana su na kamenoj ploči viničkoga spomenika žrtvama ratova s Oltarom života, ito na čelu kolone od 162 poginula vojnika za vrijeme Drugoga svjetskog rata, odnosno poraća na Bleiburgu i Križnim putevima. Poginuli su nam se na taj način vratili u Vinicu nakon dugo godina i progovorili su svojim snažnim glasom, te nas potakli na rad i obnovu, a posebice asfaltiranje puteva, što će uslijediti u ovoj godini.

- 19. travnja 2009. na Mali Uskrs priređena je izložba slika slikara JAKOVA BIOČIĆA iz Posušja i predstavljanje knjige RADICE LEKO iz Posušja s naslovom Plameni. O slikama i knjizi govorili su autori, prof. Stjepan Galić iz Mostara i don Ilija Drmić.

- Od 19. travnja do kraja travnja bili su Dani ekologije u Vinici. Zahvaljujući Hidrosjetvi, STOJKI MAMIĆU i IVANU ĐIKIĆU posijana je 15. travnja trava u uređenom viničkom crkvenom dvorištu, a nešto prije i pokraj spomenika žrtvama ratova zaslugom istih ljudi dobrotvora.

- 25. travnja 2009. misa u Bilobrkovoj pećini pod predsjedanjem o. Dominika Magdalenića, te predstavljanje pozamašnoga kataloga s naslovom Tradicijska odjeća i nakit Hrvata u BiH o. Zvonke Martića iz Karmela sv. Ilije u župi Grabovici. Ovaj katalog opisuje i prikazuje hrvatsku nošnju i nakite što su izloženi u zgradi UNESCO-a u Parizu. Ovom je zgodom promoviran i molitvenik u čast sv. Filomeni, čija je Udruga na čelu s Mirelom Madunić iz Ciste Provo darovala našoj crkvi monstrancu. Uz to bila je izložba slika 10 mlađih hrvatskih slikara iz fonda Kap ljubavi iz Bukovice što ju vodi fra Jozo Radoš.

- 9. svibnja 2009. misa kod kapelice bl. Ivana Merza kad je predstavljena pjesma Mire Preisler s naslovom Naš dobri Ivan i knjiga dr. don Josipa Beljana s naslovom Sveti Josip. Ova opsežna i zanimljiva studija o "šutljivu svecu Crkve" predstavljena je više puta u župi Vinici.

- 26. srpnja 2009. proslava sv. Ane u Rošnjačama, zatim je uslijedilo otvaranje i blagoslov asfaltiranoga puta od Škaljevca do Rošnjača u dužini 2,5 km sa širinom 3 m, bila je izložba slika više hrvatskih slikara, od kojih je i BOŽE DRMIĆA, te dva djela skulptora BRANKA IVANKOVIĆA MITE.

- 8. kolovoza 2009. proslava Dana viničkoga zajedništva na Trgu hrvatskih branitelja gdje je i spomenik žrtvama ratova. Misno slavlje predvodio je don Petar Vuletić iz Vira a u koncelecijaciji bio don Petar Leventić iz Raskrižja, koji je nakon dva dana preminuo. Toga dana

bila je izložba slika više hrvatskih slikara i skulptura BRANKA IVANKOVIĆA MITE iz Bile pokraj Livna.

- I. Popis djela skulptora BRANKA IVANKOVIĆA MITE iz Bile kod Livna: 1. Raspelo (drvo, 5 m), 2. Bl. Alojzije Stepinac (drvo), 3. Bl. Majka Terezija (drvo), 4. Mistika raspela (drvo), 5. Životni stol sa stolicama (drvo), 6. Stol sa stolicama: Vapaj pradjedova.

- II. Slike za izložbu ovih autora: 1. BOŽE DRMIĆ, Posljednja večera; 2. BOŽE DRMIĆ, Cvijeće; 3. MORANA BRNČIĆ, Konji; 4. IVAN PETROVIĆ MIKALANDELO, Koza; 5. ANKA RAIČ, Idila sela; 6. GORAN SUČIĆ, Riba; 7. ZLATKO NEŽIĆ, Mistika; 8. DUŠKO ABRAMOVIĆ, Dalmatinska kuća; 9. STIPO STRINIĆ, Vjera i znanost i 10. FRANO PRIMORAC, Raspelo.

- 9. kolovoza 2009. vinička nogometna ekipa NK Vinica postala je pobjedničkom na turniru u Kazagincu i toga dana navečer zaključeno je da se za 2010. god. i turnire u njoj sagrađi igralište u Vinici, što je podržao u svome govoru nakon pobjede na Trgu hrvatskih branitelja, uz burni pljesak svih nazočnika, i mjesni župnik don Ilija Drmić. Turniri bi bili u povodu Dana viničkoga zajedništva i kojim drugim zgodama, a igralište bi koristili mladi Viničani odseljeni u priobalne gradove i drugdje kao i domaća mladost, koji će se okupljati na kraju tjednoga trodnevlja.

- 8. rujna 2009. proslava Male Gospe. Misno slavlje predvodio je don Vlade Strikić iz Dicma, te je održano za vrijeme mise predstavljanje spomenika glagoljašima, kamenoga Gospina kipa Bože Vrekala i kamenoga kipa sv. Ante Padovanskoga Stjepana Šimića, stare srednjovjekovne crkve, staroga župnog dvora u obnovi (gdje će biti Zavičajni muzej, Galerija i Memorija hrvatskoga naroda iz Vinice i okolice) i obnovljene stare nakapnice, što se nalaze na novouspostavljenom Trgu glagoljaša (br. 1, zatim 2, 2B i 3), te drvenih kipova bl. Ivana Merza (u kapelici njemu u čast), B. D. Marije (u crkvi sv. Nikole Tavelića u Mijakovu Polju), sv. Ane (u crkvi sv. Ane u Rošnjačama). Za ovu zgodu bila je i izložba nekoliko slika ĐUKE SIROGLAVIĆA i IVICE ŠIŠKE.

- 27. listopada 2009. Krajem listopada bili su novinari Radija BH 1 iz Sarajeva, te su snimili emisiju o Vinici s naslovom Razglednica iz Vinice. U toj emisiji rečene su sve najzanimljivije činjenice iz života i rada vjernika Vinice, kao i kulturni događaji u zadnje dvije godine.

- 1. i 2. studenoga 2009. Za ovogodišnju svetkovinu Svih Svetih i Dušni dan obnovljen je prezbitarij stare crkve u središnjem viničkom groblju, gdje je, između ostaloga, postavljen mozaik (14x14 cm) s naslovom Isus nosi svoj križ, djelo hrvatske umjetnice Blaženke Salavarda, što je sve pokrenuto donacijom oltara, ambona i krstionice don Blaže Ivande. Ta je crkva u današnjem obliku iz 1858. god. a inače je iz prijeturskoga razdoblja. Za tu zgodu upriličena je u suradnji s Brankom Ivankovićem Mitom iz Bile kod Livna, koji ima svoju umjetničku Galeriju ArtMit, i izložba slika ovih hrvatskih i drugih slikara: BOŽE DRMIĆA (Presveto Trojstvo), FERDE KOVAČA (Raspelo), SNJEŽANE SIMEON (Tulipani), SPOMENKE BAŠIĆ (Posljednja večera), MAHMUDA LATIFIĆA (Povratak s polja, Kolovoz), BOŽENE DŽIDIĆ (Krtao pun plodova), EME VUKOVIĆ (Brodovi), ANKICE BIJELIĆ (Pejsaž), ERIKE MEDANIĆ (Zimnica), IVANKE ZEC (Brodice), DAVORKE LOVRIĆ (Plodovi jeseni) i NEVENKE MISTRIĆ (Svijeća što ju je darovala župi Vinici), te BRANKA IVANKOVIĆA MITE (medaljon s naslovom trnovom krunom okrunjena glava Isusa Krista). Ista izložba bila je i u Mijakovu Polju na obama grobljima, zatim u Zaljuti u Ivandinu groblju i u groblju u Rošnjačama.

U povodu svih ovih događaja ŽUPNI URED ROĐENJA MARIJINA, TRG GLAGOLJAŠA 1, VINICA, RH-21.246 Aržano, odnosno BiH-80.245 Prisoje, bio je organizatorom i domaćinom svim glavnim suradnicima i sudionicima, sa željom da svima onima koji su prisutni bude zanimljivo, poticajno za život i rad, te poučno. I to ne samo mladima, nego i svima, a posebice starijim osobama koje nisu navikle na knjige, slike, skulpture i druga umjetnička djela. Glazbene živosti u našu župu unijeli su bogoslov Marijan Šiško koji studira teologiju u Torontu, zatim otac četvero djece Josip Vrdoljak, laik Petar Kovač iz župe Grabovice, te drugi glazbenici u iznimnim prigodama. Ovom zgodom nećemo govoriti o našim darovateljima i za ove prigode, jer bez svega toga ne bi se uspjelo u ovim pothvatima za dobro župe Vinice, kao što bez darovatelja nema obnove Vinice, te velebne stare, časne, čiste i čestite kolijevke hrvatskoga naroda.

Vinica, 21. studenoga 2009.

prof. don Ilija Drmić, župnik